

WICEPREZES RADY MINISTRÓW
MINISTER
KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
prof. dr hab. Piotr Gliński

Warszawa, 17 lipca 2019 r.

DWIM-WSASK.501.13.2019.AK

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Szanowny Panie Rzeczniku,

dziękuję za przekazanie stanowiska Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie realizacji *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2012 r, poz. 1169) oraz petycji zgłaszanej przez Stowarzyszenie Instytut Praw Głuchych, dotyczącej dostępności kinematografii dla osób z niepełnosprawnościami.

Uprzejmie informuję, iż Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego podejmuje szereg działań wspierających dostępność kultury, w tym dostępność dla osób z niepełnosprawnościami. Wdrażanie *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych* oraz wprowadzenie rozwiązań, które będą służyły zapewnieniu dostępności jest jednym z kluczowych zadań rządu, w tym także Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MKiDN), czego efektem są intensywne prace i działania w ramach rządowego programu *Dostępność Plus do 2025 r.*, przygotowania projektu ustawy *o dostępie dla osób ze specjalnymi potrzebami*, a także prace nad przygotowaniem *Narodowej Strategii na rzecz Osób Niepełnosprawnych*, w których aktywnie uczestniczy MKiDN.

Resort kultury utrzymuje stały kontakt z podmiotami reprezentującymi środowisko osób z niepełnosprawnościami i podejmuje postulaty zgłaszane przez przedstawicieli osób z niepełnosprawnościami (w kwietniu 2019 r. zorganizowana była pierwsza ogólnopolska i międzynarodowa konferencja, poświęcona wyłącznie tym wyzwaniom – *Sztuka*

i Niepełnosprawność: przekraczanie granic). MKiDN dostrzega wyzwania związane z zapewnieniem dostępu do treści medialnych i kinematografii osobom z dysfunkcjami narządu wzroku i dysfunkcjami narządu słuchu, i tym celu podejmuje działania zmierzające do wypracowania trafnych rozwiązań o charakterze legislacyjnym lub pozalegisacyjnym. W 2018 r., co również Pan zauważył w piśmie z dnia 7 czerwca 2019 roku, weszła w życie nowelizacja ustawy z dnia 22 marca 2018 r. *o radiofonii i telewizji* zobowiązująca nadawców telewizyjnych do zapewnienia 50% emitowanych programów z audiodeskrypcją i napisami na żywo. Nowelizacja weszła w życie 1 stycznia 2019 r. Ustawowe rozwiązanie będzie wdrażane stopniowo:

- w 2019 r. co najmniej 15% kwartalnego czasu nadawania programu,
- w 2020 r. i 2021 r. co najmniej 25% kwartalnego czasu nadawania programu,
- w 2022 r. i 2023 r. co najmniej 35% kwartalnego czasu nadawania programu,
- od 2024 r. co najmniej 50% kwartalnego czasu nadawania programu będzie posiadało udogodnienia dla niepełnosprawnych.

Również w ramach prac legislacyjnych MKiDN, w ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. *o finansowym wspieraniu produkcji audiowizualnej* (Dz. U. 2019 poz. 50), koszty zapewnienia dostępności filmów dla osób z niepełnosprawnościami zostały ujęte jako „kwalifikowalne”. Operatorem mechanizmów ustawowych *o finansowym wspieraniu produkcji audiowizualnej* jest PISF.

MKiDN podejmuje działania w zakresie zapewniania dostępności kinematografii finansowanej ze środków publicznych, w ramach mechanizmów pozalegisacyjnych, w tym finansowych. Instytucją narodową, odpowiadającą za rozwój polskiej kinematografii oraz za promocję polskiej twórczości filmowej, jest Polski Instytut Sztuki Filmowej (PISF), który od 2016 roku rozpoczął wdrażanie mechanizmów zapewniających dostępność utworów filmowych, współfinansowanych ze środków publicznych (audiodeskrypcja, napisy dla niesłyszących lub tłumacz PJM). Od 2016 roku do konkursów Programów Operacyjnych PISF został wprowadzony zapis o obowiązku wykonania audiodeskrypcji przez producentów filmów fabularnych i pełnometrażowych filmów animowanych. Od 2017 r. wymóg wykonania audiodeskrypcji został rozszerzony na filmy dokumentalne. Producent ma obowiązek wykonania audiodeskrypcji i napisów dla niesłyszących i dołączyć je do kopii wzorcowej filmu, przekazywanej do Fimoteki Narodowej. Jest to jeden z warunków przyjęcia rozliczenia końcowego dofinansowania przyznanego przez PISF. Również w ramach konkursów dotacyjnych Ministra KiDN dofinansowywane są przedsięwzięcia kierowane do osób z niepełnosprawnościami, w tym niwelujące bariery w dostępie do filmów dla osób głuchych i

niedosłyszących oraz osób niewidomych i niedowidzących. Egzemplifikując, MKiDN udzieliło dotacji na realizację projektu *Adapter.pl* Fundacji Katarynka, w ramach którego powstała i rozwija się platforma dostępu do filmów dla osób niepełnosprawnych. Katalog *Adaptora.pl* (filmów i materiałów audiowizualnych z audiodeskrypcją oraz napisami dla niesłyszących, część także z tłumaczeniem na PJM) tworzą filmy różnych gatunków: od animacji, kina rodzinnego, przez dramat, filmy obyczajowe, sensację, aż po dokument i krótkie metraże.

MKiDN analizuje także możliwość wdrażania innych rozwiązań, niwelujących bariery w dostępie do kultury dla osób z niepełnosprawnościami. Planowane są szerokie konsultacje ze środowiskami zarówno osób z niepełnosprawnościami, jak i środowiska filmowego (w tym dystrybutorów i właścicieli kin), celem wypracowania najbardziej optymalnej dla wszystkich formy zaspokojenia potrzeb obu tych grup. Wśród rozpatrywanych mechanizmów oraz oceny ich skuteczności, analizowane będą zarówno rozwiązania pozalegislacyjne, jak i ewentualne zmiany prawne, np. w zakresie zapewnienia dostępności produkcji filmowych, finansowanych ze środków publicznych, w drodze nowelizacji ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o kinematografii (Dz. U. z 2018 r. poz. 597). Projektowany zakres zmiany dotychczasowego stanu prawnego obejmowałby uwzględnienie przy kryteriach oceny wniosków, wedle których dokonywane jest dofinansowanie przedsięwzięć z dziedziny kinematografii, kwestii dostępności dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu wzroku oraz osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu słuchu.

Podsumowując, podkreślam, iż MKiDN wspiera realizację zapisów obowiązujących w aktualnym porządku prawnym, w tym wynikających z wdrażania *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych* oraz podejmuje spektrum działań, które służą zapewnieniu spójności i systemowości wdrożeń podmiotów sektora kultury i dziedzictwa narodowego w podnoszenie dostępności kultury i sztuki dla osób z niepełnosprawnościami. Zaznaczam, iż działania MKiDN, zgodnie z obowiązującym prawem, uwzględniają nie tylko postulaty środowisk reprezentujących osoby z dysfunkcją narządu wzroku oraz dysfunkcją narządu słuchu, lecz projektowane są z uwzględnieniem opinii szerokiej grupy osób o różnych dysfunkcjach, utrudnieniach w funkcjonowaniu i rodzajach niepełnosprawności, w celu redukcji i eliminacji systemowych przyczyn ekskluzji.

Z wyrazami szacunku,

Piotr Gliński